

Становище на КНСБ
по проекта за изменение на Методиката за определяне на линията на бедност

КНСБ изразява определени резерви в подхода за изменение на Методиката за определяне линията на бедност, в т.ч. относно размера на самата линия на бедност за 2022 г.

Съгласно ал. 2 на Методиката, изходните данни за изчисление на Линия на бедност-2022 са:

- ЛБ на еквивалентна единица (SILC-2020) – 451 лв. месечно;
- Индекс на цените на малка по състав кошница ИЦМК (декември 2020-декември 2019) – 102.0.

Прилагането им във формулата показва официална Линия на бедност за 2022 г. 460 лв. (451 x 1.02). Т.е. предлаганата ЛБ 413 лв. е с 10.2% по-ниска от нормативно предвидената.

Позоваването на ал. 4 за неприлагане на формулата по ал. 2 е неправомерно, защото текстът е категоричен, че и четирите показателя (2 годишни и 2 тримесечни) трябва да са отрицателни.

Фактът, че два от изискуемите показателя имат положителна стойност, а два отрицателна, не води до прилагането на ал. 4 и задействане на правото на министъра на труда по ал. 5. На практика текстът на чл. 2, ал. 4 е категоричен, че и четирите показателя (2 годишни и 2 тримесечни) трябва да са отрицателни.

През 2020 г. КНСБ направи логичен компромис и това е записано в становището по Промяна в методиката и по Линията на бедност за 2021 г. Допусна се изоставане на ЛБ от 14.4% (369 лв. вместо 431 лв.). Предложението за 2022 г. е също с изоставане – 10.2% (413 лв. вместо 460 лв.).

Също така що се отнася до чл. 2, ал. 2 на Методиката, КНСБ не приема предложеното изменение при определяне на линията на бедност да отпадне корекцията за индексирание на ЛБ по SILC с цените за малката по състав кошница за м. декември на предходната година на годишна база. Заложеният в Методиката инструмент за индексирание (базиран на малката кошница) частично покрива периода на натрупаната инфлация, отчитайки ценовата динамика и потреблението на нискодоходните домакинства.

КНСБ би могла да приеме компромиса да се използват данните за определената от изследването „Статистика на доходите и условията на живот EU-SILC“ (EU-SILC) линия на бедност за 2019 г., но при наличието на твърде голям времеви лаг между годината на изследване на доходите и годината, към която се прилага линията на бедност, последната следва да бъде компенсирани с натрупаната инфлация. Това означава, че ако се приложи формулата по методиката с корекция на ИЦМК от предходната година, следва размерът на линията на бедност да достигне 421 лв., при:

- ЛБ на еквивалентна единица (SILC-2019) – 413 лв. месечно;
- ИЦМК (декември 2020-декември 2019) – 102.0.

Отчитайки социално-икономическата среда в страната, КНСБ счита за резонно и предлага корекцията с ИЦМК да бъде за периода юни 2021–декември 2020 г., по изключение. В този случай следва размерът на линията на бедност да достигне 418 лв., при:

- ЛБ на еквивалентна единица (SILC-2019) – 413 лв. месечно;
- ИЦМК (юни 2021-декември 2020) – 101.2.

КНСБ предлага да се предвиди и възможност за корекция, когато при ниски базисни данни (за доходи и за инфлация), е налице риск от силно подценяване на линията на бедност в условията на ускорен растеж и благоприятна икономическа прогноза. Това ще позволи министърът на труда и социалната политика да се намесва адекватно и да определя линията на бедност, която да е с по-висок размер от изчислената по формулата.

Предлагаме в чл. 2 на Методиката две нови алинеи – 4а и 5а със следното съдържание:

(4а) „Алинея 2 не се прилага, когато размерът на линията на бедност, изчислен по формулата, се задържа на същите нива или е по-нисък спрямо предходната година, но последната средносрочна бюджетна прогноза предвижда ръстове на БВП и на заетостта през текущата календарна година и такива ръстове са отчетени от Националния статистически институт за предходното тримесечие на годишна база.

(5а) В случаите по ал.4а министърът на труда и социалната политика предлага размер на линията на бедност по-висок от изчислената по формулата, но не по-нисък от този за предходната календарна година и в съответствие с одобрените разходни тавани с последната средносрочна бюджетна прогноза”.

Относно предложението за изменение на чл. 2, ал. 4 КНСБ предлага следната формулировка на текста в проекта на ПМС: „Алинея 2 не се прилага, когато последната приета средносрочна бюджетна прогноза предвижда за текущата година спад на Брутният вътрешен продукт (БВП) и на заетостта и/или когато такива спадове са отчетени от Националния статистически институт за предходното тримесечие на годишна база“. Тази промяна ще даде по-голяма гъвкавост при използването на икономическите индикатори при определянето на размера на линията бедност.

При условие, че се възприемат гореизложените предложения на КНСБ, Конфедерацията ще подкрепи размер на линията на бедност, който при прилагане и на индекса на цените на малката по състав потребителска кошница към средата на настоящата година, ще достигне 418 лв.

6 август 2021 г.